

WSPOMNIENIE

O PROF. DR HAB. DR H. C. BOHDANIE DOBRZAŃSKIM W DZIESIĄTĄ ROCZNICĘ ŚMIERCI (1909–1987)

W 1997 roku mija dziesiąta rocznica śmierci profesora zwyczajnego dr. hab. Bohdana Dobrzańskiego – członka rzeczywistego Polskiej Akademii Nauk, zasłużonego organizatora życia naukowego, nauczyciela i wychowawcy licznej grupy gleboznawców.

Bohdan Dobrzański urodził się 3 marca 1909 r. w Strutyńce na Ukrainie. Do szkoły średniej uczęszczał w Puławach. W 1933 r. ukończył Wydział Rolniczo-Leśny Politechniki Lwowskiej z dyplomem inżyniera rolnictwa ze specjalnością gleboznawstwo; na tejże Uczelni w 1939 r. uzyskał stopień doktora na podstawie rozprawy pt. „Studia gleboznawcze nad lessami północnej krawędzi Podola”; był pierwszym doktorantem prof. dr Arkadiusza Musierowicza. W 1949 r. habilitował się na Wydziale Rolnym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; w 1951 r. uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego i w 1956 r. – profesora zwyczajnego.

Pracę badawczą rozpoczął w 1933 r. w Instytucie Chemii Rolnej i Gleboznawstwa Politechniki Lwowskiej w Dublinach, a następnie pracował na Wydziale Inżynierii Lądowej i Wodnej Politechniki Lwowskiej do roku 1941. W okresie 1941–1944 zatrudniony był w nadleśnictwie Sielec-Bieńków, wykładając jednocześnie gleboznawstwo na Wydziale Budownictwa Państwowych Kursów Fachowych (Politechnika Lwowska), nie przerywając pracy naukowej. Po wyzwoleniu Rzeszowszczyzny przystąpił do organizowania szkolnictwa rolniczego. W 1944 roku np. uruchomił Gimnazjum Rolnicze w Miłocinie, a następnie objął funkcję naczelnika oświaty rolniczej w Wojewódzkiej Izbie Rolnej w Rzeszowie.

Prof. Bohdan Dobrzański pełnił funkcję kierownika Katedry Gleboznawstwa na Wydziale Rolniczym Wyższej Szkoły Rolniczej, obecnie Akademii Rolniczej, w Lublinie (1955–1969), oraz kierownika pierwszej w Polsce Katedry Gleboznawstwa na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS (1955–1963), kuratora Katedry Gleboznawstwa na Wydziale Rolniczym w SGGW w Warszawie (1966–1969) i kierownika tejże Katedry (1969–1979).

W latach 1952–1955 piastował godność rektora UMCS, a następnie w latach 1955–1959 był pierwszym rektorem-organizatorem Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie. Rektorem tej Uczelni został ponownie w roku akademickim 1968/1969.

Dorobek naukowy profesora Bohdana Dobrzańskiego jest bardzo bogaty, obejmuje 350 pozycji opublikowanych, w tym 160 prac badawczych, wiele podręczników, skryptów, map, broszur itp., co stanowi miarę Jego twórczego wysiłku. Był promotorem 30 prac doktorskich; spośród Jego uczniów kilkunastu uzyskało stopień doktora habilitowanego, a 12 z nich otrzymało tytuły profesorów nadzwyczajnych i zwyczajnych.

Prace badawcze prof. B. Dobrzańskiego poświęcone były przede wszystkim problemowi wpływu człowieka na zmiany właściwości gleb i ich ewolucji (eko-

systemów rolnych, leśnych i zurbanizowanych), a także poszukiwaniu nowych sposobów zapobiegania degradacji gleb oraz podnoszeniu ich żyzności. Wiele prac dotyczyło poznania dynamiki fizycznych, chemicznych i biologicznych właściwości gleb. Docenił rolę zjawisk erozyjnych, zwłaszcza erozji wodnej w kształtowaniu gleb.

Wiele fundamentalnych prac opublikował prof. Bohdan Dobrzański ze współpracownikami m. in. w *Rocznikach Nauk Rolniczych*, Seria D – Monografie, jak na przykład: „Rzędziny Wyżyny Lubelskiej wytworzone ze skał węglanowych okresu kredowego” t. 148 (1972), „Typologia i właściwości gleb wytworzonych z gliny zwałowej zlodowacenia środkowopolskiego” t. 151 (1973), „Wartość rolnicza gleb wschodniej Polski” t. 161 (1976), „Powierzchnia właściwa gleb Polski” t. 165 (1977), „Kryteria, wyróżnienia i przestrzenne ujęcie gleb Polski według klasyfikacji FAO” t. 188 (1984), „Rzędziny Polski” (1987) oraz w serii A „Badania gleboznawcze Parku Łazienkowskiego w nawiązaniu do ochrony środowiska” t. 101 (1975).

Profesor B. Dobrzański był współredaktorem naukowym dwóch zeszytów specjalnych pt. „Wpływ działalności człowieka na środowisko glebowe Kampinoskiego Parku Narodowego” (1983, 1986). W zeszytach tych zostały zamieszczone wyniki badań zespołu pracowników Katedry Gleboznawstwa SGGW. Ponadto był współautorem i współredaktorem podręcznika akademickiego „Gleboznawstwo” (1981, wyd. II – 1987, wyd. III – 1996).

Prof. B. Dobrzański był współautorem wielu opracowań kartograficznych. Do najważniejszych zaliczyć należy: Mapę Gleb Polski w skali 1 : 300 000, Mapy Gleb Polski w skali 1 : 500 000 i 1 : 1 000 000, Mapy Gleb Europy w skali 1 : 2 500 000 i 1 : 1 000 000 opracowanych z inicjatywy FAO.

W 1960 r. wszedł do Polskiej Akademii Nauk jako członek korespondent, a w 1968 r. został członkiem rzeczywistym; był honorowym członkiem Wszechniżkowej Rolniczej Akademii Nauk ZSRR, Węgierskiej Akademii Nauk, Rolniczej Akademii Nauk NRD, honorowym wiceprezesem Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, członkiem honorowym Niemieckiego Towarzystwa Gleboznawczego RFN i innych towarzystw naukowych.

Za swoje wybitne osiągnięcia Prof. dr B. Dobrzański otrzymał dwukrotnie zespołową Nagrodę Państwową. Został odznaczony m. in. Orderem Sztandaru Pracy I Klasy, Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżami: Komandorskim, Oficerskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Akademia Rolnicza w Lublinie, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej i Akademia Rolniczo-Techniczna w Olsztynie nadały Profesorowi Bohdanowi Dobrzańskiemu godność doktora honoris causa.

Swe długie lata życia i pracy zawodowej Profesor Bohdan Dobrzański poświęcił nauce, tworząc podstawy organizacyjne instytucji naukowych oraz współpracy ludzi i ośrodków. Pałeczkę pokoleń przejęła przygotowana przez niego kadra naukowców dziś pracujących w wielu uczelniach rolniczych, instytutach, a także w Polskiej Akademii Nauk.

Krystyna Czarnowska